לה: החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת. הא דלא נקט המולן למעוברת כדנקט בגמ' משום דרבותא היא דאע"ג דלא היה עוברה ניכר בשעת חליצה ונראית חליצה מעולה אפילו הכי לא פסלה בזמן שהולד של קיימא ובגמ' נקט נמי למעוברת לרבותא דאע"פ שהוכר עוברה כיון שהפילה חליצה מעלייתא הוא מ"מ נקט נמצאת משום קיפא דהתם לא מצי למימני הכונס ליבמתו מעוברת דא"כ מזיד הוא ולא מימייב קרבן דלא שב מידיעתו הוא:

ונמצאת מעוברת. בתוך תוך ג' חדשים לחייבי דומיא דקיפא דהכונס יבמתו דאיירי בתוך ג' אי לאחר ג' אמאי חייב קרבן כיון דרוב נשים עוברן ניכר לשלים וזו הוא"ל ולא הוכר עוברה מאי הוה ליה למיעבד וכה"ג אמרינן בשבועות (דף יח. ושם) פרט לאנוס גבי שלא בשעת ושתה ומ"מ אם כן אם אין הולד של קיימא אמאי אסור בקרובותיה דתוך שלשה חדשים לאו חליצה היא דהא תנן לקמן היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיו לה ג' חדשים ומפרש בגמ' טעמא דכיון דאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה ואר"י דהכי דלאו חליצה היא מ"מ אסור בקרובותיה כיון דמדאורייתא הוא חליצה [א] ועוד דהיעבד אם חליצה אפילו מדרבנן אינה צריכה חליצה אחרת דאמר לקמן יבמה שחלצו לה אחין בתוך ג' צריכה להמתין ג' חדשים משמע דלא בעיא חליצה:

צריכה חליצה מן האחין. לאו דוקא מן האחין דה"ה דלא בעינא החולץ [=] אי נמי מן האחין של מת קאמר: **והא** ליתא ליה. כיון דהפילה לבסוף אבל בר קיימא לא מ"ג כשהוא בר קיימא נפקא לן מלהקיים שם ומלא יעמוד פרט לזה שאין שמו מחוי: **וריש** לקיש סבר בן אין לו עיין עליו. דאילו ובאותה שעה היה לאוי להתקיים ומ"מ מ"כ מפטר לשוק בלא חליצה כמו בזרע פסול דנפקא לן (לעיל דף כב.): נמי מאין לו ואמאי נמי אמרינן לקמן דולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם ויש לומר דאמרינן נמי עיין עליו שלא תחלוץ ולא תקשה כל זמן שעומדת בספק: **תגלי** מילתא **למפרע לא** אמרינן. אע"ג דלקמן (דף מח.) גבי ספקות שקידש אחת משתי אחיות משכינן לה בת חליצה ויבום כיון דאם יבוא אליבו ואמר דהא קדיש לא דמי דהכא אין זה ספק לאוי להתברר עכשיו אע"פ לידע אלא מה שבאותה שעה ומ"מ לרש לקים הכונס יבמתו מעוברת והפילה אמאי פטור מן הקרבן כיון דניאת מעוברת לא שמה ביאה מ"כ אשת אחת מא שלא במקום מצוה היא ואר"י דאפ"ה לא מחייב מידי דהוה אקטן שבא על יבמתו גדולה דאמר לקמן (דף לט) דמגדלנו:

רצה יוציא רצה יקיים מיבעיא ליה. והא דקתני לעיל גבי ד' אחין ב"ש אומרים יקיימו ולא קתני לו משום דהתם ליכא למיטעי: **הרי** זו לא תנשא צרתה. כ"ש היא שלא תנשא ושלא תבעל אלא לרתה אילטריך שלא תאמר תנשא ממה נפשך: **כולי** עלמא לא פליגי. הא דקאמר לעיל איתיביה הכונס יבמתו להד"מ וכה"ג איכא בפרק המפלת (הה דף כד.) גבי פניו ממיסמסין ובכמה דוכתין): **כי** פליגי בחליצה. ובביאה מודה שלא יבא לידי איסור בשלמא

החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרובו ולא פסלה מן הכהונה אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרובו ופסלה מן הכהונה [2]הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא יוציא [3]וחייבין בקרבן ואם אין ולד של קיימא יקיים [4]ר"ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר [5]וחייבין באשם תלוי: **גמ'** איתמר החולץ למעוברת והפילה רבי יוחנן אמר אינה צריכה חליצה מן האחין ר"ל אמר [6]צריכה חליצה מן האחין [7]ר' יוחנן אמר א"צ חליצה מן האחין חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה ביאה ור"ל אמר צריכה חליצה מן האחין חליצת מעוברת לא שמה חליצה [8]וביאת מעוברת לא שמה ביאה במאי קמפלגי [9]איבעית אימא קרא ואיבעית אימא סברא (a) איבעית אימא סברא רבי יוחנן סבר אם יבא אליהו ויאמר דהא דאיעברא מפולי מפלה מי לאו בת חליצה ויבום היא השתא נמי תגלי מילתא למפרע ור"ל אמר תגלי מילתא למפרע לא אמרינן ואיבעית אימא קרא רבי יוחנן סבר יובן אין לו אמר רחמנא והא לית ליה ור"ל סבר ובן אין לו [10]עיין עליו איתיביה ר' יוחנן לר"ל אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרובו ופסלה מן הכהונה בשלמא לדידי דאמינא לדידי דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה משום הכי פסלה אלא לדידך דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה אמאי פסלה מן הכהונה אמ"ל מדרבנן ולחומרא בעלמא א"ד איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרובו ופסלה מן הכהונה בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה דקתני פסלה מן הכהונה לחומרא ולא קתני אינה צריכה חליצה מן האחין אלא לדידך אינה צריכה חליצה מן האחין מיבעי ליה א"ל אין הכי נמי ואידי דתנא רישא לא פסלה תנא [11]סיפא פסלה איתיביה רבי יוחנן לר"ל אין הולד של קיימא יקיים בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה ביאה משום הכי קתני יקיים אלא לדידך דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה יחזור ויבעול ויקיים מיבעי ליה מאי יקיים יחזור ויבעול ויקיים דלא [12]סגי איבא דאמרי איתיביה ר"ל לרבי יוחנן אין הולד של קיימא יקיים בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה יקיים יחזור ויבעול ויקיים דלא סגי בלאו הכי אלא לדידך רצה יוציא רצה יקיים מיבעי ליה אה"נ אידי דתנא רישא יוציא תנא נמי סיפא יקיים מיתיבי הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא ולד בן קיימא אדרבה כי הוי הולד בן קיימא מיפטרה צרתה אלא אימא שמא לא יהא הולד בן קיימא ואי ס"ד ביאת מעוברת שמה ביאה אמאי לא תנשא צרתה תיפטר בביאה של חבירתה אמר אביי בביאה כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה כי פליגי בחליצה רבי יוחנן סבר חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה ר"ל סבר ביאת מעוברת לא שמה ביאה וחליצת מעוברת לא שמה חליצה אמר ליה רבא מה נפשך אי ביאת מעוברת שמה ביאה חליצת מעוברת שמה חליצה ואי ביאת מעוברת לא שמה ביאה חליצת מעוברת נמי לא שמה חליצה דהא קי"ל דכל

דכל

פסלה אלא לדידך דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה אמאי פסלה מן הכהונה א"ל מדרבנן ולחומרא בעלמא א"ד איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרובו ופסלה מן הכהונה בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה ביאה משום הכי קתני יקיים אלא לדידך דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה יחזור ויבעול ויקיים מיבעי ליה מאי יקיים יחזור ויבעול ויקיים דלא [13]סגי איבא דאמרי איתיביה ר"ל לרבי יוחנן אין הולד של קיימא יקיים בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה יקיים יחזור ויבעול ויקיים דלא סגי בלאו הכי אלא לדידך רצה יוציא רצה יקיים מיבעי ליה אה"נ אידי דתנא רישא יוציא תנא נמי סיפא יקיים מיתיבי הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא ולד בן קיימא אדרבה כי הוי הולד בן קיימא מיפטרה צרתה אלא אימא שמא לא יהא הולד בן קיימא ואי ס"ד ביאת מעוברת שמה ביאה אמאי לא תנשא צרתה תיפטר בביאה של חבירתה אמר אביי בביאה כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה כי פליגי בחליצה רבי יוחנן סבר חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה ר"ל סבר ביאת מעוברת לא שמה ביאה וחליצת מעוברת לא שמה חליצה אמר ליה רבא מה נפשך אי ביאת מעוברת שמה ביאה חליצת מעוברת שמה חליצה ואי ביאת מעוברת לא שמה ביאה חליצת מעוברת נמי לא שמה חליצה דהא קי"ל דכל

החולץ. הוא מוסר בקרובותיה. דלאו חליצה היא דהא לא בעיא: קרובותיה וקרוביו מפרש לקמן במתני' [מ:] הגך דנאסרות על האיש מחמת אשתו וקרוביו שנאסרים על האשה מחמת בעלה: **אם אין הולד של קיימא.** שהיה נפל: **וחייבין בקרבן.** שבעל אשת אח שלא במקום מצוה: **הולד כשר.** ממה נפשך: **גמ' איתמר ליכה חליצה מן האחין.** דהך חליצה מעלייתא היא: **שמה חליצה.** היכא דהפילה לאיגלאי מילתא דבת חליצה הוא: **מדרבנן ולחומרא.** דלמא אמי למישדי חליצה לכהונה דלא ידעי דהולי מעוברת: **הייני דקאמי פסולה ולחומרא.** ולא קתני בהדיא אין צריכה חליצה מן האחין: **אלא לדידך.** דאמרת חליצה מעלייתא היא ליטמעינן הא דאינה צריכה חליצה ואמא ידענא דאסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה: **ואיידי דתנא רישא לא פסלה.** ולא תנא חליצה דהתם לא מצי למימר וצריכה חליצה תנא נמי סיפא פסלה ולא איירי בחליצה: **אין הולד של קיימא יקייס.** הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת: **הייני דקאמי יקייס.** דלא מצרין ביאה לאחר שהפילה ואם כא לגרשה בגט מגרשה דאיפטרה לה בביאה קמייתא וביאת מעוברת שמה ביאה דקס"ד יקיים דקתני מתני' לאו תוהה היא אלא התירא משום דתנא ריש אם הולד של קיימא יוציא: **דלא סגי בלא"ה.** דלא מיפטרה בלא ביאה לאחר שהפילה דאם לא יחזור ויבעול לא מצי למפטרה בגט דאין אדם יכול להוציא את יבמתו בגט אא"כ כנסה תחלה וביאת מעוברת לאו שמה ביאה ובחליצה נמי לא אפשר למפטרה הואיל ומ"מ בא עליה: **רצה יוציא.** בגט דלה יקיים מיבעי ליה: **אלא שמא לא יהא ולד של קיימא.** ונמצאת זקוקה ליבם וביאת מעוברת לא שמה ביאה:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה כ סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קסד סעיף ב:
ב ב מיי' שם הלכה כב עור ש"ע שם סעי"ה:
ג ג מיי' פ"ח מהלכות שגגות הלכה ח:
ד ד מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה טו סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קסד סעיף ז:
ה ה מיי' פ"ח מהלכות שגגות הלכה כ:
ו ו מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה כ סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קסד סעיף כ:
ז ז מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ג:

תוספות ישנים

החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת. ומייתי שאלן לה תון שלשה חדשים לחי לאחר ג' חדשים לא מצי למימר לקמן דומן שהולד של קיימא מיירן בקרבן שהרי אינם הוא אחרי שעשה מתקנת חכמים אלא מיירי תוך שלשה חדשים ומוחד לא הי דסבור הוא שאינה מעוברת ואע"ג דאמרינן היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם עד שיעברו ג' חדשים מ"מ היעבד אפיר דמי ולהכי נקט (בגמ') החולץ למעוברת משום דאשמעינן רבותא דאע"ג דיבע אפיר שהיא מעוברת קאמר ר' יוחנן דאינה צריכה חליצה משולש:

תוס' חד מקמאי

פ"ד איתבר החולץ למעוברת והפילה ר"י אומר אינה צריכה חליצה מן האחין ר"ל אמר צריכה חליצה מן האחים חליצת מעוברת לאו שמה חליצת והלכתא כר"ל ומודה ר"ל דפסולה לכהונה לחומרא ופסלה מן האחים וצרתה פסולה לו ולאחיין ולחומרא כללא דמילתא חליצת מעוברת שהפילה לאו שמה חליצה לחומרא אבל החולץ למעוברת והולד בן קיימא תרוייהו מודו דלאו שמה חליצה כלל ולא פסלה מן הכהונה תניא הכונס את יבמתי ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה [שמא] לא יהיה הולד בן קיימא וביאת מעוברת לאו שמה ביאה וא"ת הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד של קיימא ילדן ולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם והא דקתני רישא שמא לא יהא ולד של קיימא לאו דוקא שמא דבין יהא ולד של קיימא ובין לא יהא ולד של קיימא לא תנשא צרתה:

מסורת הש"ס

a) [כריתות יז:]. ב) [לקמן מא.]. ג) [כרכות ד: קדושין לה: ב"ב מ: ט. ע"ז לד: סנהדרין ג. שבועות כב: יש"ש כתוס' ד"ה אבל"א זבחים כ. ז: מנחות ב. יז: עב: חולין קיח: תמורה ל:]. ד) [לעיל כט: וש"נ ועי' מ"ש שם בשם הערוך והשמ"ע והתי"ט]. ה) כדפרי' תנא נמי. ו) פני מלאו הכי. יעב"ן. ז) [עי' תוס' ב"ב קנד: ד"ה כרם יעוס כמולות ד: ד"ה אלא].

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:
דברים כה ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה תגלי מילתא וכו' דאמר לקמן דף לט ובו'. ל"ל דף קיח ע"ב:

הגהות הב"ח

(a) בא"א איבעית אימא קרא איבעית אימא סברא איבעית אימא קרא ר' יוחנן סבר ובן אין וכו' עיין עליו ואיבעית אימא סברא ר' יוחנן סבר אם יבא וכו' לא אמריי איתיביה רבי יוחנן לר"ל:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ונמצאת. ועוד דדיעבד כו'. כ"כ וכ"ה לכל לקמהלה דדיעבד אף יבום מהני (עמ"ס רבינו בחא"ע סי' קסד ס"ק כ') אלא דבירושלמי אמר בהדיא דלרבי חליצה אחרת אבל נמרא דידן אינה כמ"ש תוס' ושמ"ס בדבריו בירושלמי (ע"ס בס"ק ה); [ב] שם ד"ה ליכה. א"ל מן האחין כו'. כ"כ ע"ל עמ' ב' במתני' (אילמלא שחלצו לה אחין. כ"כ רבינו להדיא בחא"ע שם ס"ק מ' בכ"ה ובשמו בדפוס):

מוסף רש"י

ספק בן תשעה לראשון. היינה שנמייבמה בתוך שלשה חדשים (כריתות יז.). חייבין באשם תלוי. שמא בן הראשון הוא ונמצא שבא על אשת אח שיש לה בנים שהוא בכרת (שם). ובן אין לו עיין עליו. מלי למחמר ובן אין לו, כלומרנין בקדושין (ד:) אין בספק. ומו מאין ומאי נמי דברים כה. מאין בנים בשמזכר בבו. ולהכי מתב אין למדרש עיין עליו דאם יש לו בן בשלם פוטר (לעיל בב:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com